

Utbildningsdepartementet

Vår referens/dnr:

Er referens/dnr:

2016-02-08

Remissvar Plats för nyanlända i fler skolor (SOU 2016:9)

Den kraftiga ökningen av asylsökande under de senaste året innebär en stor utmaning för Sverige och för den svenska skolan. Svenskt Näringsliv är därför positiv till förslag som förbättrar mottagandet av nyanlända elever. I föreliggande remisspromemoria är vi dock kritiska till den korta remisstiden, att Svenskt Näringsliv inte är formell remissinstans och delar av förslagen.

Svenskt Näringsliv tillstyrker förslagen under 5.9 om undantag för urvalsbestämmelserna för fristående skolor. Delar av förslaget måste dock förtydligas, t.ex. utformningen av kvoten. Vi förordar att bestämmelsen utvärderas om ett par år.

Svenskt Näringsliv avstyrker förslagen under 6.2 om kommuners möjlighet att placera elever i andra skolor än de som ligger nära hemmet. Förslaget innebär en långtgående och godtycklig inskränkning av föräldrars och elevers valfrihet.

Vår huvudsakliga invändning är det undantag som utredaren föreslår att en kommun ska kunna göra från elevens vårdnadshavares önskemål om skolplacering och närhetsprincipen om särskilda skäl föreligger. Särskilt motivtextens beskrivning (s. 60-61) av särskilda skäl är problematisk. Undantagsbestämmelsen får tillämpas *"om ett mottagande av nyanlända i relativt stor omfattning som med hänsyn till kommunens förutsättningar får konsekvenser för dess möjligheter att upprätthålla likvärdighet och kvalitet i utbildningen"*, där kommunen även får väga in faktorer som andelen elever med utländsk bakgrund och förekomsten av skolsegregation. Det innebär att kommunen själv, på lösa grunder, får avgöra om mottagandet av nyanlända elever motiverar en inskränkning av närhetsprincipen och det fria skolvalet. Även orden som används är problematiska. Skolverket beskriver begreppet likvärdighet som *"mångfacetterat och på många sett problematiskt"*. Skolsegregation är ett omtvistat begrepp. Även ordvalet "relativt stor omfattning" öppnar för olika tolkningar.

I vissa kommuner med stort mottagande av flyktingar och många elever med utländsk bakgrund, t.ex. Botkyrka och Södertälje, torde mer eller mindre permanent befinna sig i det tillstånd som beskrivs i motivtexten. Utredarens förslag skulle därmed innebära att valfrihet och närhetsprincipen perpetuellt åsidosätts där.

Det är även oklart varför det krävs en permanent förändring av skollagen på grund av en tillfällig topp i asylmottagandet.

Därutöver finns skrivningar i motivtexten som saknar stöd i forskningen. Det gäller framför allt fördelarna med en heterogen elevsammansättning och det underförstådda negativa sambandet mellan valfrihet och likvärdighet. Se t.ex. Heller-Sahlgren (2015) *Olika barn leka bäst? Kamrateffekter och utbildningspolitiska implikationer för Sverige* och Edmark m.fl (2015) *Det fria skolvälet – varken mirakelmedicin eller undergångsrecept*.